

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning
av skolans arbete för att säkerställa studiero vid
Vittra Kungshagen i Nyköpings kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrund och syfte

Bakgrundsuppgifter om Vittra Kungshagen

Resultat

Metod och material

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av skolans arbete för att säkerställa studiero under hösten 2015 och våren 2016. Granskningen vid Vittra Kungshagen i Nyköpings kommun ingår i detta projekt.

Vittra Kungshagen besöktes den 16 till och med den 18 september 2015. Ansvariga inspektörer har utredare Lennart Andersson och utredare Anna Möller varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero genomförs i ytterligare 19 kommunala skolor och 10 fristående skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrund och syfte

Skolinspektionens egna erfarenheter och flertalet nationella undersökningar visar på problem med studiero i den svenska skolan¹. Enligt Skolenkäten 2014 (Skolinspektionen 2014b) upplever omkring varannan elev att andra elever stör ordningen i klassrummet och att de blir störda av hög ljudnivå under lektionerna. Vidare upplever var tredje elev att de inte har studiero på lektionerna. Många elever anser därtill att lärarna inte ser till att det råder studiero. Störst är problemen i grundskolans senare årskurser. Även lärarna upplever att en stor del av deras undervisningstid går åt till att hålla ordning i klassrummet (Lärarnas riksförbund 2014). Lärarna upplever dock inte lika stora brister i studieron som eleverna. Bilden av bristande studiero och ordningsproblem bekräftas i internationella mätningar såsom PISA, TIMMS och TALIS.

Studiero handlar både om elevernas arbetsmiljö och om deras möjligheter att nå målen för utbildningen. Syftet med kvalitetsgranskningen är att granska om skolan har ett tillfredsställande arbete för att främja och upprätthålla studiero för eleverna i undervisningen. Granskningen ska besvara den övergripande frågan om eleverna får studiero i undervisningen. Särskild vikt läggs vid själva undervisningssituationen, men skolans arbete och rektors ansvar i stort berörs delvis också. I varje skola som besöks, undersöks om läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero och om rektor genom sin styrning tar ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

¹ Se exempelvis Skolinspektionen 2014a, Skolverket 2013a och SCB 2012.

Bakgrundsuppgifter om Vittra Kungshagen

Vittra Kungshagen är belägen i Nyköpings kommun och omfattar förskoleklass till och med årskurs 9. Skolan har totalt 222 elever varav 74 elever i årskurserna 7 - 9. Eleverna i årskurs 7 och 8 är organiserade i två grupper, 7a/8a samt 7b/8b. Detta innebär att eleverna i dessa två årskurser i de flesta ämnen läser åldersblandat. Personal och elever är indelade i arbetslag där elever och personal från årskurs 7 - 9 utgör ett eget arbetslag som kallas seniorerna. Skolans leds av en rektor som till sitt stöd har en ledningsgrupp som består av skolans administratör samt skolans fyra arbetslagsledare.

Skolinspektionen genomförde hösten 2014 tillsyn av Vittra Kungshagen och i beslut med diarienummer 44 - 2013:4770 förelades huvudmannen att säkerställa att extra anpassningar i undervisningen görs för elever som har behov av det. Vidare konstaterades i beslutet att skolan måste ge eleverna det särskilda stöd som de behöver. Tillsynen avslutades 18 maj 2015.

Av Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för läsåret 2014/15 framgår att 67 procent av eleverna i årskurs 9 uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen och att det genomsnittliga meritvärdet var 212 poäng. Motsvarande värden för läsåret 2013/14 var 81 procent respektive 210 poäng. Läsåret 2012/2013 nådde 87 procent av eleverna i årskurs 9 kunskapskraven i samtliga ämnen och det genomsnittliga meritvärdet var 221 poäng. Andelen elever som uppnått kunskapskraven i samtliga ämnen samt genomsnittligt meritvärde (16 ämnen) har under de tre senaste åren sjunkit. Skolverkets nationella statistik (SIRIS) läsåret 2014/15 visar att i sex av 16 ämnen har inte samtliga elever nått kunskapskraven.

Lsåret 2014/2015 uppnådde 53 procent av flickorna och 88 procent av pojkarna kunskapskraven i samtliga ämnen. Samma år var flickornas meritvärde 209 poäng och pojkarnas 217.

Skolinspektionens elevenkät inför granskningen har besvarats av totalt 67 elever i årskurs 7-9 vid Vittra Kungshagen. Vid tiden för granskningen finns det 73 elever i dessa årskurser och det ger en svarsfrekvens på 92 procent. Resultatet visar att två av tre elever tycker att de i hög utsträckning eller ganska hög utsträckning har studiero på lektionerna. Samtidigt uppger nästan varannan elev att andra elever stör ordningen på lektionerna. Drygt tre av fyra elever tycker att de lär sig mycket under lektionerna och att de får arbeta på olika sätt

på lektionerna. Samtidigt svarar drygt var tredje elev att de inte får komma med synpunkter på vad de ska göra på lektionerna.

Resultat

1. Får eleverna studiero i undervisningen?

1.1 Läraren genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero.

Bedömningen utgår från lärarnas förmåga att skapa och upprätthålla en god lärandemiljö samtidigt som eleverna ges möjlighet att följa undervisningen och engagera sig i ett meningsfullt lärande. Undervisningens kvalitet i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

1.1.1 Lärandemiljö

- Lärandemiljön är uppmuntrande och stödjande.
- Eleverna bemöts respektfullt.

Under de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomför på skolan framkommer att lärarna under genomgångar och vid enskilda samtal med elever genom ordval och samtalston visar ett uppmuntrande och stödjande förhållningssätt gentemot eleverna. Under flera lektionsobservationer tar läraren även hand om elevers felaktiga svar och använder dessa på ett konstruktivt sätt så att svaren blir en del av den fortsatta genomgången. Vid flera tillfällen uppmanar läraren på ett respektfullt sätt eleven att utveckla och förklara sitt svar. På flera lektioner förekommer att läraren under sin genomgång/förklaring eller samtal med klassen endast riktar sin uppmärksamhet mot en elev i taget och involverar inte flera elever i dialogen.

Under observationerna framgår att lärarna tillämpar ett stödjande och uppmuntrande förhållningssätt gentemot eleverna. Vid ett tillfälle får klassen som helhet beröm/positiv förstärkning och det är när läraren vidarebefordrar beröm från en annan lärare som tyckte gruppen var

duktig på att *prata matematik*. Vid övriga tillfällen riktas lärarens uppmuntrande och stödjande förhållningssätt framför allt gentemot enskilda elever.

I elevintervjuer uppger flera elever att de är rädda för att gå fram till tavlan och skriva om läraren ställer frågor. Eleverna säger att det är pinsamt och att de är rädda att någon ska skratta åt dem. Samtidigt säger eleverna att de inte tror att någon verkligen skulle skratta åt dem. Eleverna uppger vidare i intervjuer att Vittra Kungshagen är en lugn skola där alla är snälla mot varandra. Flertalet elever uppger också att de flesta lärarna på skolan är "*bra lärare*". På frågan hur en bra lärare ska vara uppger eleverna att läraren ska vara sträng så att det blir tyst på lektionerna och att läraren ska vara tydlig med vad eleverna ska göra.

Lärare uppger under intervju att elever och lärare under terminens första veckor arbetar mycket med värdegrundsfrågor och hur man förhåller sig till varandra. Flertalet lärare menar att morgonsamlingarna som eleverna har tillsammans med sin ansvarspedagog/mentor varje morgon är det tillfälle när lärarna och eleverna ska resonera kring värdegrundsfrågor. Tanken är att detta sedan ska påverka arbetsklimatet i klassrummet.

Pojkarnas meritvärde och andel pojkar som når kunskapskraven i samtliga ämnen ligger högre jämfört med flickorna. När utredarna frågar hur lärarna arbetar med detta säger flera lärare att de inte gör så stor skillnad i undervisningen mellan pojkar och flickor. "Vi försöker titta på individen", säger de. Några andra lärare menar att införandet av gemensam lektionsstruktur och mer av individuella anpassningar kommer att förbättra även flickornas resultat. Flera lärare uppger också att man numera tillsammans med rektor och elevhälsan har kontinuerliga genomgångar av hur eleverna ligger till kunskapsmässigt. Efter dessa genomgångar får specialläraren i uppdrag att arbeta/stödja de elever "som ligger efter". En lärare uppger att det för tillfället mest är flickor som får stöttning av specialläraren.

I Skolinspektionens elevenkät inför granskningen svarar nio av tio elever att lärarna behandlar eleverna med respekt. I lika många svar anges att lärarna ser till att eleverna behandlar varandra med respekt. I de enkäter som Skolinspektionen genomför i direkt anslutning till varje observerad lektion uppger nästintill alla elever att läraren bryr

som om hur det går för dem. Fem elever svarar i dessa enkäter att läraren inte behandlar dem med respekt. Av svaren på denna enkät framgår vidare att var femte elev inte vågar säga vad de tycker.

1.1.2 Lärarens ledarskap och undervisningens struktur

- Läraren har ett tydligt ledarskap.
- Lektionen är välplanerad och välstrukturerad.
- Övergångar mellan olika aktiviteter genomförs utan att ordningen störs.
- Läraren ingriper vid störande inslag på ett sätt som främjar elevernas hörsamhet.

Under samtliga lektioner som Skolinspektionen observerar kan utredarna konstatera att lektionen är välplanerad och välstrukturerad. Under hälften av de observerade lektionerna börjar läraren lektionen med att på tavlan skriva upp vilka moment lektionen består av och förklarar vad de olika momenten innebär. Under de två andra lektionerna beskriver läraren muntligt och kortfattat vad lektionen kommer att handla om. Att elever kommer för sent förekommer vid alla de lektioner som observerats men de elever som kommer sent smyger in och sätter sig utan att studieron påverkas. Inte vid någon av de observerade lektionerna gör läraren någon sammanfattning/avslutning av lektionen utan läraren konstaterar bara att lektionen är slut och uppmanar eleverna att plocka undan så att Skolinspektionen kan genomföra sin enkät. Vid några av observationerna uppmanar läraren eleverna att ta fram sina Vittraböcker när lektionen är slut och där skriva en utvärdering av lektionen. Eleverna uppmanas använda någon av följande tre smileys, glad – likgiltig – ledsen smiley.

Utredarna ser, under observationerna, välplanerade lektioner men där det bland eleverna förekommer småprat om annat än skolarbetet under längre eller kortare tid av lektionspasset. Läraren hyssjar då försiktigt alternativt går fram till eleven och uppmärksammar denne på att hen stör sina klasskamrater. I något fall tillämpar läraren ett annat sätt och talar med hög röst att eleverna ska dämpa sig.

Under hälften av de observerade lektionerna förekommer längre lärarleda genomgångar alternativt klassrumssamtal där läraren ger en elev i taget en fråga och inväntar elevsvar. Trots att flera av lärargenomgångarna är ganska långa och elevaktiviteten under dessa genomgångar är

låg upprätthålls studieron i den bemärkelsen att eleverna inte stör kamraterna. Under samtliga lektioner observerar utredarna att flera elever inte är engagerade i lärandeaktiviteter utan i stället småpratar med varandra eller helt enkelt lägger huvudet på bänken och vilar. Under två av de observerade lektionerna håller flera elever på med sina mobiltelefoner istället för att arbeta med de uppgifter som läraren har gett. Under en av dessa lektioner sätter sig läraren bredvid elever som inte deltar aktivt i lektionsarbetet och försöker få dem delaktiga och aktiva med de arbetsuppgifter som läraren gett klassen. När läraren lämnar eleverna fortsätter de dock att fokusera på sina mobiler alternativt prata med varandra.

Läraren ser inte alltid eller har inte alltid möjlighet att ingripa och försöka få de elever som pratar om annat, delaktiga i lektionsarbetet. Under en av de observerade lektionerna uppmanar läraren en elev att flytta till en annan plats i klassrummet för att undvika att eleven fortsätter småprata med sin bänkkompis. Eleven gör som läraren säger och detta påverkar inte studieron i någon negativ bemärkelse. Lärarnas tillsägelser sker på ett respektfullt sätt men har i flesta fall begränsad effekt. Efter en kortare stund fortsätter oftast elev fokusera på sin mobil eller småprata med sin bänkkamrat.

En del av Vittrakoncernens koncept är, enligt lärare som intervjuas och enligt rektor, långa sammanhängande lektionspass. För att eleverna ska orka behålla sin koncentration under de långa lektionspassen observerar utredarna hur en lärare varierar arbetssätt genom att ge eleverna praktiska uppgifter som har med ämnet att göra men som behöver lösas utanför klassrummet. Under en annat långt lektionspass observerar utredarna att läraren varierar arbetssätt genom att eleverna under samma lektionspass dels får se en kortare film, dels arbeta med instuderingsfrågor och dels delta i lärarlett samtal/dialog.

Under intervju med elever, framkommer att det finns lärare som i början av terminen låtit eleverna skriftligt beskriva på vilket sätt de vill jobba för att lära sig bäst. Detta framhålls av flera elever som intervjuas såsom något mycket positivt. Arbetet blir då mer anpassat till varje elev och inte bara för hela gruppen säger en elev. Under intervju med elever framkommer också att dessa känner till skolans ordningsregler. *"Lärarna var tydliga och tog upp ordningsreglerna hela tiden i början på terminen"*, sä-

ger en elev. I ordningsreglerna, som Skolinspektionen tagit del av, skriver skolan att "vi använder mobiltelefoner/iPads i lärande syfte". Under intervjun framkommer att eleverna har olika bilder huruvida denna regel fungerar eller inte. En elev säger att *"folk håller på med telefoner fast man inte får"* och en annan elev säger att mobiler inte används så ofta. Ytterligare en annan elev menar att det finns elever som ofta använder mobiler under lektionstid och att lärare inte ser detta. Dessa aktiviteter med mobiltelefoner har ingenting med lektionsinnehållet att göra säger flera elever. Enligt eleverna följer de ordningsreglerna fränsett regeln som handlar om mobiltelefoner.

Alla elever som intervjuas, uppger att studieron har blivit bättre sedan den nya rektorn kom. Numera tar lärarna mer ansvar och de vet till och med vad som händer på rasterna, uppger flera elever.

I intervju med elever säger flera av dem att det finns lärare som i större utsträckning borde variera sin undervisning. Eleverna ger också exempel på lärare som behöver vara tydligare med vad eleverna ska göra. Eleverna ger också exempel på lärare som behöver planera och förbereda lektioner lite bättre. Elever uppger vidare att de brukar utvärdera lektionerna i Vittraboken. *"Vi ska skriva något bra och något dåligt"*. Eleverna säger att deras ansvarslärare/mentor kollar på fredagarna att de har skrivit i Vittraboken. *"Ansvarspedagogen kommenterar dock aldrig vad vi skrivit. De bara kollar att vi har skrivit något"*, säger flera elever.

Enligt lärare som intervjuats ska alla lärare tillämpa en gemensam lektionsstruktur med en *uppstart*, som innebär presentation av innehåll och vilka mål man ska arbeta med, en *bearbetningsdel* och en *avslutning med en kort repetition* om hur de olika delarna gick och vad eleverna tycker att de har lärt sig. Detta är ofta svårt att hinna med vid varje lektion säger flera lärare. Därför gör vi ofta en hopsamling i slutet av veckan. Under intervju med lärare framhåller flera av dem morgonsamlingen som något positivt. Varje mentor/ansvarslärare träffar sin elevgrupp 15 minuter varje morgon. *"Då pratar vi mycket om studieteknik och värderingsfrågor – vi får en start på dagen"*.

Skolinspektionens enkät inför granskningen visar att nästan nio av tio elever tycker att de förstår vad de ska lära sig på lektionerna. Drygt tre av fyra elever tycker att de lär sig mycket på lektionerna och ungefär

lika många tycker att de får arbeta på olika sätt under lektionerna. Åtta av tio elever (80 %) tycker att lärarna ser till att ordningsreglerna följs under lektionerna medan knappt hälften av eleverna tycker att de varit med och bestämt vilka ordningsregler skolan ska ha.

Av de enkäter som eleverna besvarat i anslutning till de observerade lektionerna framgår att i stort sett samtliga elever, tycker att läraren ser till att de förstår vad de ska lära sig. I fritextsvaren uppger några elever att det finns lärare som måste bli bättre på att förklara. Var fjärde elev uppger att de inte tycker att de får arbeta på olika sätt på lektionerna.

1.1.3 Stimulans och anpassning

- Undervisningen stimulerar och utmanar eleverna. Undervisningen anpassas efter elevernas behov och efter situationen.
- Läraren ger eleverna den hjälp och det stöd som de behöver för att klara arbetsuppgifterna.

Under två av lektionsobservationerna ser utredarna att elever blir klara med den arbetsuppgift som läraren gett innan flertalet av de övriga klasskamraterna är färdiga. Under dessa lektioner börjar elever som är färdiga att småprata med varandra. Arbetsuppgifterna är inte utformade så att eleverna kan arbeta vidare i avvaktan på att läraren, tillsammans med hela klassen går igenom lösningarna på de utdelade arbetsuppgifterna alternativt fortsätter med sin klassgenomgång. Under en lektionsobservation uppmanas elever som blir klara med den utdelade arbetsuppgiften att skriva en utvärdering av lektionen i sin Vittrabok.

Under flera lektionsobservationer ser utredarna elever som under delar av lektionen inte deltar i några lärandeaktiviteter. Vid flera av dessa tillfällen går läraren fram till dessa elever och försöker få dem aktiva genom att stötta eleverna med mer individuella instruktioner och ge eleverna stöttning/stöd i inläringen genom att ge kompletterande förklaringar och försök att lotsa in eleverna i lektionsarbetet. Men utredarna ser också att läraren flera gånger inte hinner eller inte ser att elever under delar av lektionen är helt inaktiv.

Under intervjuer med elever uppger ett par elever att de i vissa ämnen kan få utmaningar genom att läraren exempelvis uppmanar dem att

lösa extrauppgifter i läroboken alternativt får eleverna ibland andra svårare uppgifter när de är klara. Enligt de intervjuade eleverna händer det att "vi i åttan får för lätta uppgifter" när ämnen läses tillsammans med elever i årskurs 7.

Av intervju med lärare framkommer att när det gäller utmaningar måste man hitta en medelväg där elever gör samma sak men på olika nivåer. I ämnet matematik kan man exempelvis ha olika böcker. Någon lärare menar att det inte går att låta elever i årskurs 8 eller årskurs 7 arbeta i nians bok för "*då har de ju inget att göra när de börjar årskurs 9*". En annan lärare menar dock att i de samhällsorienterande ämnena är det inget problem med att erbjuda utmaningar trots åldersblandade grupper.

Lärare som intervjuats uppger att eleverna har halvklasstimmar flera gånger i veckan och att de då kan få stöd och hjälp med sina arbetsuppgifter. Eleverna har också möjlighet till extra stöd i "Studion" som är bemannad med bland annat speciallärare och kurator. Av samtal med några lärare framkommer att de inte alltid känner till om det i elevgruppen finns elever som behöver någon form av stöd.

Skolinspektionens enkät inför granskningen visar att drygt 40 procent av de eleverna som besvarat enkäten anser att de får för lite utmanande arbetsuppgifter i skolan. Samtidigt menar över 80 procent av eleverna att de kan få svårare uppgifter om de vill.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att lärarna i relativt stor utsträckning genomför undervisningen på ett sätt som främjar och upprätthåller studiero. Av utredningen framgår att undervisningen mestadels präglas av en god lärandemiljö där lärare och elever bemöter varandra med respekt och där det råder god studiero under lektionerna. Skolinspektionen bedömer vidare att undervisningen präglas av att lärarna tillämpar ett tydligt ledarskap och att undervisningen är välplanerad med en tydlig struktur. Lärarna behöver emellertid säkerställa att samtliga elever deltar i ett aktivt lärande under lektionerna och inte sysslar med andra saker under lektionerna. Lärarna behöver också se till att de alla tillämpar den överenskomna modellen för hur en lektion ska struktureras när det gäller uppstart, bearbetnings-

del och avslutning. Slutligen bedömer Skolinspektionen att lärarna behöver förbättra elevernas möjlighet att påverka undervisningen när det gäller inflytande över arbetssätt och arbetsform.

1.2 Rektorn tar genom sin styrning ansvar för att skapa förutsättningar för och främja studiero i undervisningen.

Bedömningen utgår från rektors övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö. Rektorns arbete i detta avseende bedöms med stöd av nedanstående bedömningspunkter och indikatorer.

- Rektorn för en dialog med lärarna kring de gemensamma värden som ska gälla och säkerställer att lärarna agerar i enlighet med dessa.
- Rektorn ser till att ordningsregler utarbetas i samråd med eleverna.
- Rektorn ser till att disciplinära åtgärder används på ett sätt som främjar skolsituationen för den elev som är föremål för åtgärden och för övriga elever.
- Rektorn för en dialog med lärarna kring undervisningens genomförande i syfte att säkerställa att undervisningen stimulerar och utmanar eleverna samt anpassas efter deras behov.
- Rektorn ser till att studiero i undervisningen följs upp och analyseras utifrån enskilda lärares förmåga att skapa förutsättningar för studiero i undervisningen. Vid behov vidtar rektorn åtgärder som syftar till förbättringar på klassrumsnivå. Rektorn ser till att disciplinära åtgärder riktade mot elever följs upp med mer långsiktiga åtgärder och med fokus på eventuella brister på system- och verksamhetsnivå.

Förutsättningar för studiero

Både rektor, lärare och elever uppger vid intervjuerna att Vittra Kungshagen idag till största delen är en lugn och trygg skola. Detta stöds också av de observationer som Skolinspektionen gör under granskningen. Tidigare har det, enligt rektorn, funnits stora brister i studieron i en del klasser. För att förbättra studieron har man, enligt rektorn, under föregående läsår genomfört ett omfattande arbete när det gäller värdegrunden. Skolan har utarbetat strukturer för lärarna när det gäller exempelvis vikten av att både lärare och elever kommer i tid till lektionerna och hur lärarna ska kontrollera elevernas närvaro, se till att eleverna följer reglerna kring mobiler, att alla lärare börjar lektionen med att gå igenom syfte och mål med lektionen samt att lärarna avslutar lektionen med repetition. Enligt rektorn tydliggjordes även elevernas del i denna process. Eleverna fick utvärdera sig själva och hur lärarna lyckades upprätthålla en god studiero. Rektor uppger att resultaten i skolans egen skolenkät har förbättrats när det gäller frågor kring värdegrunden. Det finns enligt rektorn fortfarande behov av ett fortsatt förbättringsarbete när det gäller värdegrunden i vissa klasser. Att skolan är liten underlättar en nära kontakt mellan personal och elever menar både lärare och rektor.

Rektor uppger att morgonsamlingarna som eleverna har tillsammans med sin ansvarspedagog är ett viktigt verktyg när det gäller arbetet med värdegrunden. Vidare uppger rektor att lärarna ska arbeta med värderingsövningar under samlingarna och prata om aktuella händelser, t ex flyktingfrågan. De samlingar som utredarna observerar handlar dock mest om praktiska frågor som exempelvis hur dagens schema ser ut. Vid intervju med elever uppger dessa att morgonsamlingarna mest ägnas åt planering av skoldagen. Enligt rektor följer denne upp att lärarna arbetar med värdegrundsfrågor när han träffar lärarna vid medarbetarsamtal samt vid de uppföljningar som görs efter varje period. Vidare uppger rektor att skolans gemensamt framtagna lektionsstruktur och ordningsregler är effektiva instrument i arbetet med att förbättra studieron.

Vittraboken utgör en viktig del av skolans värdegrundsarbete, den fungerar som en individuell utvecklingsplan, som används varje dag, uppger rektor. Verksamheten inom Vittraskolorna är indelade i sex perioder och den första perioden som avslutades strax innan Skolinspektionens granskning, fokuserade på skolans ordningsregler och förhållningssätt, uppger rektor. Under denna period är det framför allt detta som efter dagens sista lektion ska utvärderas av eleverna i Vittraboken. Rektor kan dock inte uppge vad det är som ska utvärderas i Vittraboken efter varje lektion. Under observationerna ser utredarna att det varierar mellan de olika lärarna huruvida eleverna skriver någon utvärdering i Vittraboken efter lektionens slut. Enligt flera lärare ska eleverna reflektera

över sitt eget lärande i Vittraboken. Huruvida lärarna läser vad eleverna skriver i sina Vittraböcker är lite olika säger rektorn. Enligt lärare som intervjuas läser de inte vad eleverna skriver i Vittraboken utan skrivandet är framför allt ett redskap för eleverna. Elever uppger att mentorn/ansvarspedagogen bara kontrollerar att de över huvud taget har skrivit något i Vittraboken.

Ordningsregler

Rektorn uppger i intervju att ordningsregler för skolan skickas hem till elevens vårdnadshavare två veckor före terminsstart. Reglerna utvärderas på klassråd och elevråd en bit in på höstterminen och justeras innan de börjar gälla. Trots detta uppger fyra av tio elever att de inte är med och bestämmer vilka ordningsregler de ska ha och en av tio elever vet inte om de har varit med och bestämt. I skolans ordningsregler omnämns mobiler på följande sätt: "Vi använder mobiler/iPads i lärande syfte". "Jag tror inte på förbud, vi ska lära eleverna ta ansvar och hur regeln ska tillämpas i praktiken får varje arbetslag resonera kring", säger rektorn. Blir det tveksamheter kring tillämpning av regeln så diskuterar vi det på måndagskonferenserna, fortsätter rektorn. "Om eleven använder mobilen på ett felaktigt sätt så har eleven själv valt att misslyckas på den lektionen, men självklart ska lärarna stödja eleverna i deras ansvarstagande", menar rektorn.

Skolan har ett dokument, konsekvenstrappan, som beskriver hur lärarna ska agera när en elev bryter mot ordningsreglerna. Vi är bra på att tillämpa konsekvenstrappan när det gäller att säga till eleven, ringa hem till föräldrar och uppmana föräldrar att komma till skolan. Sedan kanske vi har väntat lite för länge innan vi går till nästa steg, vilket är att gå till rektorn, säger en lärare. Vi kan också stänga av elever och detta hände en gång föregående läsår, säger en annan lärare.

Uppföljning och utveckling av studiero i undervisningen

Enligt rektorn är läsåret inom Vittraskolorna indelade i sex perioder och efter varje periodslut genomförs en avstämning, då fokus läggs på olika områden. Rektorn beskriver att efter period, två görs ett prognosarbete, efter period tre görs en betygsutvärdering, efter period 5 ett prognosarbete och efter period sex gör skolan återigen en betygsutvärdering. Rektorn uppger att dessa avstämningsningar ger en bild av hur undervisningen genomförs. Flera av dessa genomgångar/uppföljningar kan enligt rektorn ha en direkt koppling till huruvida det

är en god studiero i klassen. Vid en avstämning kan det exempelvis framkomma att något visst ämne sticker ut när det gäller betygsresultaten. Detta resulterar då exempelvis i att skolans förstelärare får hjälpa till att göra en handlingsplan för att förbättra resultaten eller att specialläraren går in och stöttar en kollega under en period.

Ett viktigt forum för rektorns dialog med lärarna är måndagsmötena då rektorn träffar samtliga lärare och kan då få en bild av läget när det gäller studieron i de olika klasserna. Måndagsmötena används också för att diskutera pedagogiska frågor. Rektorn träffar arbetslagsledarna varje vecka och då resonerar vi om vad som händer i arbetslaget och om arbetslagsledarnas ledarskap, uppger rektorn.

Rektorn genomför lektionsbesök men, säger denne "jag vet ju att mina besök påverkar skeendet inne i klassrummet". Under lektionsbesöken kan det vara svårt att få en riktig bild av läget i klassen, säger rektorn. Som komplement tar rektorn in lärarnas lokala pedagogiska planeringar (LPP) för att säkerställa kvalitén på lärarnas planeringar och att lärarna ger eleverna utmaningar och anpassar undervisningen efter elevernas behov.

Sammanfattningsvis bedömer Skolinspektionen att rektorn i viss utsträckning tar ett övergripande ansvar för elevernas lärandemiljö i stort och för studieron i klassrummet. Det framkommer av utredningen att rektorn på olika sätt följer upp verksamheten för att säkerställa att det råder en god studiero. Lärarna bedriver en undervisning som stimulerar och utmanar eleverna och undervisningen anpassas efter elevernas behov och ordningsreglerna efterlevs. Trots dessa uppföljningar bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver förbättra arbetet med att säkerställa att skolans gemensamma ordningsregler och överenskommelser genomsyrar verksamheten under samtliga lektioner. Studieron är i stor utsträckning god under lektionerna men Skolinspektionen bedömer att rektorn inte säkerställer att samtliga lärare uppmärksammar de elever som inte deltar i ett aktivt lärande kopplat till lektionsinnehållet.

Metod och material

Granskningen av skolans arbete för att säkerställa studiero utgår från skolbesök där empiri samlas in genom att inspektörerna observerar undervisning och genomför intervjuer. Inför skolbesöken studeras de dokument som begärs in från skolan, tillsammans med resultat från skolenkäten. I Skolinspektionens modell för granskning av undervisning ingår olika datainsamlingsmetoder: statistik, dokumentstudier, observationer, intervjuer och enkäter.

Dokumentstudier och elevenkäter utgör underlag för de intervjuer som genomförs med elever, lärare och rektor och syftar till att dels ge en bild av skolans arbete för att säkerställa studiero dels till att planera genomförandet av skolbesöken.

Syftet med lektionsobservationerna är att inspektörerna ska inhämta första-handsinformation om hur de observerade lärarna genomför undervisningen avseende granskningens frågeställningar.

Två olika elevenkäter används i denna granskning. Samtliga skolans elever i de årskurser som granskningen omfattar besvarar en inledande enkät som belyser elevernas upplevelse av studiero i undervisningen och lärarnas och skolans arbete med att främja och upprätthålla studiero. Vidare besvarar eleverna en enkät i slutet av de lektioner som observerats.

Tabellen visar andel elever i årskurserna 7 till 9 som besvarat den inledande elevenkäten, antalet intervjuade elever, antal lektionsobservationer, antalet elever som besvarat den uppföljande elevenkäten samt antalet intervjuade lärare.

Vittra Kungshagen	Antal/andel
Inledande elevenkät	67 elever, 92 %
Lektionsobservationer	4
Uppföljande elevenkät	78 elevsvar
Intervjuade elever	11
Intervjuade lärare	6